

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.12.2003, sp. zn. 4 Tz 152/2003, ECLI:CZ:NS:2003:4.TZ.152.2003.1

Číslo: 25/2004

Právní věta: Odvít-li se určení výše škody od ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě trestného činu prodává (§ 89 odst. 12 věta první tr. zák.), pak za situace, jestliže je prodej takové věci jako zdanitelné plnění ze zákona zatížen daní z přidané hodnoty a věc se obvykle prodává se zohledněním této daně, výše škody odpovídá ceně, za kterou obvykle věc kupuje konečný spotřebitel, tedy ceně včetně daně z přidané hodnoty.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 16.12.2003

Spisová značka: 4 Tz 152/2003

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Škoda

Předpisy: § 89 odst. 12 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČR ve prospěch obviněných M. D., K. P., D. K a M. H., proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 9. 1997, sp. zn. 13 To 345/97 a proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 13. 5. 1997, sp. zn. 4 T 201/96.

Z o d ů v o d n ě n í :

Shora jmenovaní obvinění byli rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 13. 5. 1997, sp. zn. 4 T 201/96, uznáni vinnými trestným činem krádeže spáchaným ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 k § 247 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., kterého se dopustili tím, že společně po předchozí domluvě dne 5. 6. 1996 kolem 16. 45 hod. v P. odcizili z prodejny zlatnictví B. molitanové plato se 128 zlatými prsteny v celkové hodnotě 219 264 Kč ke škodě společnosti B., a. s., H. K. Za to byli odsouzeni takto: Obviněný M. D. k trestu odnětí svobody na 30 měsíců se zařazením do věznice s dozorem a ochrannému opatření - protitoxikomanickému léčení ústavní formou, obviněný K. P. k trestu odnětí svobody na 30 měsíců se zařazením do věznice s dozorem, obviněný D. K. k souhrnnému trestu odnětí svobody na 2 roky s podmíněným odkladem jeho výkonu na dobu 4 let, při současném zrušení výroku o trestu z rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 10. 10. 1996, sp. zn. 13 T 3/96, obviněný M. H. k trestu odnětí svobody na 2 roky se zařazením do věznice s dozorem. Podle § 229

odst. 1 tr. ř. byly poškozené společnost B., a. s., H. K. a ČK, a. s., družstevní pojišťovna, v P. odkázány s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti uvedenému rozsudku podali odvolání obvinění K. P. a M. H., a dále poškozená ČK, a. s., družstevní pojišťovna v P. Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 23. 9. 1997, sp. zn. 13 To 345/97, odvolání obviněných K. P. a M. H. podle § 256 tr. ř. zamítl. Z podnětu odvolání poškozené ČK, a. s., družstevní pojišťovny však odvolací soud v napadeném rozsudku zrušil výrok, kterým byla tato organizace odkázána s nárokem na náhradu škody na řízení občanskoprávní a podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že všem obviněným uložil zaplatit rukou společnou a nerozdílnou poškozené organizaci částku 22 772 Kč, jako náhradu škody.

Podle § 266 odst. 1 tr. ř. podal ministr spravedlnosti dne 22. 9. 2003 k Nejvyššímu soudu stížnost pro porušení zákona proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 9. 1997, sp. zn. 13 To 345/97, jako soudu odvolacího, a proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 13. 5. 1997, sp. zn. 4 T 201/96, a to ve prospěch obviněných M. D., K. P., D. K. a M. H. Podle jeho názoru byl rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 9. 1997, sp. zn. 13 To 345/97, porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. v neprospěch obviněných K. P. a M. H. a rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 13. 5. 1997, sp. zn. 4 T 201/96, pak v neprospěch všech obviněných v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 247 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák.

Ministr spravedlnosti v podané stížnosti konstatuje, že provedeným dokazováním byla vina obviněných na odcizení 128 zlatých prstenů ke škodě společnosti B., a. s., H. K. prokázána. Sami obvinění účast na spáchání trestného činu připustili. K pochybení soudu prvního stupně ale došlo při stanovení výše škody, kterou představuje hodnota odcizených prstenů. Znalec hodnotu prstenů stanovil ve výši 219 264 Kč spolu s daní s přidané hodnoty. Bez této daně by hodnota šperků a tedy výše škody činila pouze 179 724,60 Kč a nejednalo by se o značnou škodu podle § 247 odst. 3 písm. b) tehdy účinného trestního zákona. Je však sporné, zda v daném případě bylo možno do výše škody zahrnout daň z přidané hodnoty, jak to učinil soud na základě znaleckého posudku.

Daň z přidané hodnoty lze za součást škody podle stěžovatele považovat jen v případě, že by poškozený nakoupil zboží, které by tuto daň zahrnovalo a byl by povinen takovou daň zaplatit na vstupu a až poté, co by došlo k prodeji, byla by mu daň na výstupu vrácena. O takovou situaci se však nejednalo, neboť poškozený byl v podstatě výrobcem uvedených šperků a žádná daň z přidané hodnoty na vstupu ho netížila. Lze mít za to, že škodou způsobenou trestným činem mohla být pouze hodnota šperků bez této daně, která činila toliko 179 724,60 Kč a nepředstavovala značnou škodu. Jednání obviněných by v takovém případě bylo možno kvalifikovat jen podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. a nikoliv podle § 247 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. Tato příznivější právní kvalifikace skutku by se odrazila při ukládání trestu, jehož sazba u § 247 odst. 2 tr. zák. činí 6 měsíců až 3 léta, kdežto u § 247 odst. 3 tr. zák. od 2 do 8 let odnětí svobody.

Jestliže soud prvního stupně vycházel z výše škody, do které byla zahrnuta i daň z přidané hodnoty, přestože nelze bez dalšího dovodit, že v posuzované věci bylo možno takovou daň do výše škody zahrnout, porušil zákon v neprospěch obviněných v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 247 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. Krajský soud v Hradci Králové, který toto pochybení soudu prvního stupně nezjistil ani neodstranil, pak svým rozsudkem porušil zákon v ustanovení § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. v neprospěch obviněných K. P. a M. H.

V závěru stížnosti pro porušení zákona proto ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. svým rozsudkem toto porušení zákona vyslovil, dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušil a zrušil i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Pardubicích, a následně aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal podle ustanovení § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející a dospěl k následujícím zjištěním a závěrům.

V první řadě Nejvyšší soud považoval za potřebné se zabývat zákonnou úpravou daně z přidané hodnoty podle zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, účinného v době spáchání předmětného trestného činu. Vzhledem k níže uvedenému pak Nejvyššímu soudu nezbylo než konstatovat, že úvahy uvedené ve stížnosti pro porušení zákona ohledně této daně jsou poněkud zjednodušující a zavádějící, a navíc na konkrétní trestně právní problematiku výše škody způsobené trestným činem nemající zásadního významu.

Předmětem daně z přidané hodnoty (dále též DPH) jsou podle § 7 zákona o DPH veškerá zdanitelná plnění za úplatu i bez úplaty včetně naturálního plnění v tuzemsku, pokud zákon nestanoví jinak.

Za subjekty daně z přidané hodnoty se považují osoby podléhající dani, plátcí daně a osoby mající zvláštní vztah k plátcí. Osobami podléhajícími dani jsou fyzické a právnické osoby, které provádějí zdanitelná plnění. Jde o osoby, které se mohou stát plátcem daně, a tím jejich zdanitelná plnění budou podléhat dani. Plátcem daně se stane osoba podléhající dani, jestliže se k dani zaregistruje, a to buďto povinně nebo na vlastní žádost. Pro povinnou registraci je pak rozhodující tzv. obrát, což jsou příjmy a výnosy za zdanitelná plnění bez plnění osvobozených od daňové povinnosti, snížené u plátce daně o daň (viz § 3 až § 5 zákona o DPH).

Plátcí daně zajišťují vlastně jen její výběr od konečného spotřebitele. DPH se vybírá po částech v jednotlivých fázích výroby a odbytu při prodeji a nákupu. Plátce daně má nárok odpočítat od své daňové povinnosti částku daně, kterou zaplatil svým dodavatelům na vstupu. Tím vlastně zdaňuje pouze tu částku, jež je přidána k jeho nákupní ceně při stanovení ceny prodeje, tedy přidanou hodnotu. Daň pak nese konečný spotřebitel v ceně, kterou musel zaplatit za nakoupené zboží a služby, a nemá už nárok na odpočet daně na vstupu. Plátce daně si může odpočítat daň zaplacenou na vstupu při nákupu zboží či jiných zdanitelných plnění, jež použije k dosažení obrátu za svá zdanitelná plnění, a tato částka je pro jeho dodavatele daňovou povinností. To znamená, že si pak plátce daň z přidané hodnoty na vstupu, pokud ji zahrne do daňového přiznání k DPH za příslušné zdaňovací období (§ 19 odst. 2 zákona o DPH), odečte od pořizovací ceny zboží, které koupil od dodavatele, a vede toto zboží ve své účetní evidenci v ceně bez DPH. Plátce daně je pak podle § 10 zákona o DPH povinen účtovat daň z přidané hodnoty všem svým zákazníkům (daň na výstupu). Vybranou daň pak musí plátce odvést do státního rozpočtu. Přitom má právo tento odvod snížit o výši daně zaplacené na vstupu při nákupu od svých dodavatelů (viz § 19 odst. 1 zák. o DPH). Daň na vstupu je tedy daň u plátce, kterou vůči němu uplatní jako součást ceny za jím přijatá zdanitelná plnění jiný plátce, nebo daň, která je vyměřena při dovozu zboží (viz § 2 odst. 4 písm. d) zákona o DPH).

Z uvedeného výkladu je tedy zřejmé, že daň na vstupu představuje zjednodušeně řečeno pohledávku plátce DPH za finančním úřadem a daň na výstupu pohledávku finančního úřadu za plátcem DPH. Za příslušné zdaňovací období se tyto pohledávky vzájemně započtou a vzniklé saldo představuje daňovou povinnost plátce vůči finančnímu úřadu, v případě opačné bilance pak vznikne tzv. nadměrný odpočet a stát se vlastně stává dlužníkem plátce.

Společnost B., a. s., byla podle obsahu spisu, konkrétně likvidační zprávy ČK, družstevní pojišťovny, a. s., plátcem DPH. Podle výpisu z obchodního rejstříku měla v předmětu podnikání koupi zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, činnost ekonomických poradců, zlatnictví, stříbrnictví, kovotepectví. Tedy suroviny a energie pro výrobu svých výrobků, popř. výrobky za účelem jejich dalšího prodeje, musela nakupovat společnost B., a. s., u svých dodavatelů za cenu, ve které bylo

DPH určitým způsobem zohledněno.

Jestliže dodavatel příslušného zdanitelného plnění společnosti B., a. s., byl plátcem DPH, pak a. s. B., jakožto plátce DPH měla právo uplatnit si zaplacenou daň na vstupu do svého daňového přiznání k DPH za příslušné zdaňovací období podle data uskutečnění zdanitelného plnění, kterou jako součást ceny uhradila svému dodavateli – plátcí DPH. Jestliže dodavatelem a. s. B. byl subjekt, který nebyl plátcem DPH, pak nemohl a. s. B. vyúčtovat DPH, poněvadž on sám si nemohl jako neplátce DPH daň na vstupu odečíst. Dodavatel tak vlastně již DPH v ceně zboží a služeb, které on sám nakoupil, bez dalšího uhradil.

Společnost B., a. s., však byla plátcem DPH a své výrobky – zlaté šperky, prodávala svým odběratelům s vyúčtovanou DPH na výstupu v zákonné výši, což bylo i její povinností vyplývající ze zákona o dani z přidané hodnoty. Tuto částku vyúčtovaného DPH na výstupu totiž byla společnost B., a. s., povinna odvést za příslušné zdaňovací období podle data uskutečnění zdanitelného plnění místně příslušnému finančnímu úřadu. To jinými slovy znamená, že kdyby jmenovaná společnost nepromítla do konečné ceny svých výrobků DPH a svým odběratelům by je prodala za cenu bez DPH, nezbavilo by ji to povinnosti odvést příslušnou částku představující DPH finančnímu úřadu. V takovém případě by zmíněnou daň musela zaplatit z jiných prostředků, např. ze svého zisku, což by byl postup, který nelze požadovat po žádném plátcí daně z přidané hodnoty.

Samotné stanovení výše škody způsobené trestným činem, jež byla rozhodná pro právní kvalifikaci jednání obviněných, se pak zcela správně opíralo o ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák. (v době spáchání trestného činu se jednalo o § 89 odst. 15 tr. zák. identického znění), podle kterého je pro stanovení výše škody rozhodná cena, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává. Jde tedy o cenu, za kterou se obvykle prodává kvantitativně a kvalitativně srovnatelné zboží ve stejném čase a za obdobných smluvních podmínek. Jestliže trestní zákon hovoří o výši škody, jako o ceně věci, za kterou se věc v místě obvykle prodává, pak nutno zdůraznit, že věc, pokud je její prodej jako zdanitelné plnění ze zákona daní z přidané hodnoty zatížen, se obvykle prodává vždy se zohledněním DPH. To tedy znamená, že cenou obvyklou v místě je pak potřeba chápat cenu, za kterou obvykle věc kupuje konečný spotřebitel, tedy s DPH. Ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák. (resp. § 89 odst. 15 tr. zák. účinného do 31. 10. 1998) tak dává jednoznačné vodítko pro postup orgánů činných v trestním řízení při objasňování pojmového znaku způsobené škody, pokud je součástí objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu.

Nejvyšší soud se proto zcela ztotožnil s právním názorem soudů obou stupňů, které při určení výše škody způsobené uvedeným trestným činem krádeže vycházely ze znaleckého posudku a výsledku znalce z oboru ekonomika – ceny a odhady drahých kovů, kamenů a šperků J. H. Ten stanovil tržní cenu ukradených prstenů, jako cenu, za kterou se takové zboží v P. v době trestného činu obvykle prodávalo, tedy cenu včetně DPH, a podle tohoto pak byl čin obviněných právně kvalifikován, jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. Takovému postupu nelze nic vytknout.

Vzhledem k tomu, že stížnost pro porušení zákona směřovala výhradně do výroku o vině, Nejvyšší soud se nezabýval výroky o trestu ani o náhradě škody, neboť ve smyslu ustanovení § 267 odst. 3, 4 tr. ř. případné vady těchto výroků nemohou mít vliv na správnost výroku o vině a tento výrok byl z hlediska vytýkaných vad shledán naprosto správným. Nejvyšší soud proto ostatní výroky navazující na výrok o vině nepřezkoumával.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší soud v neveřejném zasedání (viz § 274 al. třetí tr. ř.) podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost pro porušení zákona zamítl, protože není v rozsahu a z důvodů namítaných ministrem spravedlnosti důvodná.